Monmouthshire Select Committee Minutes

Meeting of Pwyllgor Craffu Pobl held at The Council Chamber, County Hall, Rhadyr, Usk, NP15 1GA with remote attendance on Dydd Mawrth, 23ain Gorffennaf, 2024 at 10.00 am

Councillors Present	Officers in Attendance
County Councillor Laura Wright (Chairman) County Councillor Jackie Strong, (Vice Chairman) County Councillors: Jan Butler, Simon Howarth, Penny Jones, Maureen Powell, Sue Riley, Jill Bond, Peter Strong Also in attendance County Councillors: Ian Chandler, Cabinet Member for Social Care, Safeguarding and Accessible Health Services and Martyn Groucutt, Cabinet Member for Education	Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu Robert McGowan, Swyddog Polisi a Chraffu Frances O'Brien, Prif Swyddog, Cymunedau a Lle Jane Rodgers, Pennaeth Gwasanaethau Plant Diane Corrister, Rheolwr Gwasanaeth Diogelwch a Sicrwydd Ansawdd Deb Hill-Howells, Pennaeth Gwasanaethau Landlord Masnachol ac Integredig

APOLOGIES: County Councillors Christopher Edwards, Maria Stevens, Alistair Neill and Paul Pavia

1. **Datganiadau o Fuddiant**

   Dim.

2. **Fforwm Agored i'r Cyhoedd**

   Dim.

3. **Arolygiad Arolygiaeth Gofal Cymru**

   Cyflwynodd Jane Rodgers a Ben Anderson yr adroddiad sydd yn werthusiad perfformiad gan Arolygiaeth Gofal Cymru o'r gwasanaethau plant, sy'n amlygu'r cryfderau a'r meysydd gwella a ddynodwyd gan adroddiad yr arolwg. Dywedodd Ben Anderson, Arolygiaeth Gofal Cymru, fod yr arolwg yn gyffredinol gadarnhaol a bod tystiolaeth o ddatblygiad parhaus ar y gwasanaeth ers mis Chwefror. Dywedodd mai'r ffocws yn y dyfodol fyddai ar ymarfer ac ansawdd i sicrhau cydymffurfiaeth gyda dyletswyddau statudol ac i gasglu llais plant. Atebwyd cwestiynau yn fanwl gan Diane Corrister, ynghyd â Jane Rodgers a Ben Anderson.

   Pwyntiau allweddol a wnaed gan Aelodau:

   - Gofynnodd aelodau sut mae arweinwyr y cael mwy o drosolwg o ansawdd asesiadau a chynlluniau a nodwyd y caiff hyfforddiant, sicrwydd ansawdd a chymorth gweithredu eu darparu ar gyfer staff.
   - Gofynnodd aelod am esboniad o'r model ymarfer newydd a'r Tîm Asesu Help Cynnar,
   - Gofynnwyd am eglurdeb am ba welliannau a wneir i ddod ag arfer i fod yn unol â gweithdrefnau diogelu yng Nghymru.
   - Gofynnodd aelod arall am eglurdeb ar gydymffurfiaeth gyda gwaith papur ar gyfer cynadleddau amddiffyn plant a faint o eiriolaeth a gynigir i rieni cyn cynhadledd achos.

- Holodd y pwyllgor am y prif gryfderau a meysydd gwella a ddynodwyd yn adroddiad yr arolwg, gan nodi fod yr adroddiad wedi cydnabod fod y canlyniadau cadarnhaol a gyflawnwyd ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, y cymorth cynnig teuluol ac ysbryd ac arweinyddiaeth o fewn y gwasanaeth yn gryfderau. Cydnabuwyd bod y meysydd i'w gwella yn cynnwys ymateb i a delio gydag effaith galw ar draws y gwasanaeth a gwneud yn siŵr fod y gweithlu yn cyfateb gyda'r lefelau galw hynny.
- Gofynnodd aelodau am esboniad am sut mae'r tîm yn trin mater gofal a chapasiti gweithlu yn y gwasanaeth, er mwyn cadw staff a gostwng dibyniaeth ar weithwyr asiantaeth.
- Ceisiodd aelodau sicrhau y caiff llais plant ei gasglu mewn ffordd gyson ac ystyrlon ac yn dibynnu ar oedran y plentyn ac y caiff hynny wedyn ei ddangos mewn asesiadau a chynlluniau gofal.
- Cyfeiriodd aelod at baragraff 4.8 yr adroddiad sy'n awgrymu ymagwedd ofalus at reoli risg, gan gwestiynu os y gall fod gwrthddweud oherwydd bod ein nifer o blant sy'n derbyn gofal yn is na'r cyfartaledd cenedlaethol. Eglurodd y swyddogion fod hyn i raddau oherwydd effaith galw ar y drws blaen, a bod angen i ymarfer seiliedig ar gryfderau fod yn fwy cyson ar draws pob maes o'r gwasanaeth.
- Gofynnodd aelodau am eglurdeb ar ganlyniadau'r gwasanaeth llwyfan ar gyfer iechyd emosiynol pobl ifanc.
- Holodd aelod arall am y cynnydd mewn atgyfeiriadau a hefyd atgyfeiriadau amhriodol a sut y gellid gostwng hyn, gan nodi y cynhelir dadansoddiad data ac archwilio arnynt ar hyn o bryd i ddeall y ffynonellau a'r rhesymau dros yr atgyfeiriadau. Gofynnodd aelodau am i adroddiad ar hyn ddod yn ôl atynt ar yr adeg priodol, gyda swyddogion yn cadarnhau y dylai hyn fod ar gael ar ôl mis Medi.
  Gweithredu: Jane Rodgers a Diane Corrister.
- Dywedodd aelod fod y ddogfen trothwy yn cynorthwyo i drin yr cynnydd mewn ffigurau, a gofynnodd os yw'r tîm yn ymwneud gydag asiantaethau partner mewn ffordd a all ddeall a rhannu eu persbectif.
- Holodd aelodau sut mae'r atgyfeiriadau gan addysg ac iechyd yn cymharu gydag awdurdodau eraill yng Ngwent a beth fedrai fod yn fylchau posibl yn strwythurau cymorth yr asiantaethau hyn.
- Gofynnodd aelod am fwy o eglurdeb ar sut mae'r un pwynt mynediad yn gweithredu yn ymarferol ac os y gellid atgynhyrchu hyn mewn meysydd eraill.
- Cwestiynodd y pwyllgor amseroldeb yr ymweliadau amddiffyn plant a chynadleddau achos a amlinellir ym mharagraff 1.4 a gofynnodd os y sicrhawyd y gwelliant a ddymunir o ran sicrhau y cynhelir cynadleddau ar sail gynharach ac amserol.
- Gofynnodd aelodau am eglurdeb am rôl yr hyfforddydd a sut y byddai eu heffaith yn cael ei fesur.
- Eglurwyd y rhesymau am y gwahaniaeth yn nifer yr atgyfeiriadau a sut y caiff hynny ei reoli.
- Gofynnodd y pwyllgor os yw'r gwasanaeth wedi symleiddio eu prosesau i ddod yn fwy effeithlon.
- Gofynnodd aelod i swyddogion pa mor hyderus ydynt nad oes achosion heb fod ar radar Gwasanaethau Cymdeithasol. Dywedodd swyddogion y byddai'n naïf meddwl y byddai pob achos ar radar gwasanaethau cymdeithasol, ond eu bod yn hyderus bod y Cyngor yn gwneud mwy o or-ymyrryd na than-ymyrryd. Ychwanegodd swyddogion fod gan y Cyngor strwythurau da ar ddiogelu a hyfforddiant ar draws y sefydliad, ond na fedrent byth fod yn 100% hyderus y gallai achosion ddigwydd.
- Mae paragraff 2.10 yr adroddiad yn dweud fod 'y rhan fwyaf o staff' yn cael eu cefnogi. Gofynnwyd i Arolygiaeth Gofal Cymru am fwy o eglurdeb am hyn, beth yw'r rhesymau pam nad yw nifer fach o staff heb gael eu cynnwys ac os ydynt yn credu y cafodd arferion gwaith ers Covid effaith.
- Soniodd y pwyllgor ar ddefnydd acronymau ac y byddai rhestr termau yn ddefnyddiol, yn arbennig ar gyfer adroddiadau sydd yn y parth cyhoeddus.

Gwnaeth yr Aelod Cabinet rai sylwadau cloi a roedd y pwyllgor yn fodlon gyda'r atebion i'r cwestiynau a ofynnwyd.

Crynodeb y Cadeirydd:

Llongyfarchodd y pwyllgor y gwasanaeth ar yr arolwg cadarnhaol a'r sylwadau am arweinyddiaeth ac adborth gan blant a gofalwyr maeth. Cytunai'r cadeirydd fod y pwyllgor wedi cynnal craffu manwl ar yr adroddiad ynghyd ag aelodau'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a Throsolwg ac roedd yn fodlon gyda chanlyniad yr arolwg.

4. Polisi Trafnidiaeth o'r Cartref i'r Ysgol

Cyflwynwyd yr adroddiad gan yr Aelod Cabinet Martyn Groucott, gan esbonio mai diben yr ymgynghoriad a'r adroddiad a gyflwynir i'r pwyllgor oedd ystyried p'un ai i fabwysiadu'r meini prawf ar gymhwyster pellter statudol ar gyfer darparu cludiant am ddim rhwng y cartref a'r ysgol. Atebodd gwestiynau aelodau gyda Debra Hill-Howells.

Pwyntiau allweddol a wnaed gan Aelodau:

- Gofynnodd aelodau am eglurdeb ar y ddau opsiwn ar gyfer newid y pellter statudol ar gyfer darparu cludiant am ddim a holi faint o arbedion y byddai'r naill a'r llall o'r opsiynau hyn yn ei roi. Dywedodd yr aelod nad oedd yr ymgynghoriad yn cynnig dewisiadau eraill heblaw newid y pellter statudol ar gyfer y cyhoedd i'w ystyried, er enghraifft, gynnydd yn y dreth gyngor. Cadarnhaodd y Cynghorydd Groucutt y byddai cynyddu'r dreth gyngor gan tua un pwynt canran yn cynhyrchu tua £700,000 y flwyddyn, ond y byddai angen ystyried hynny fel rhan o broses ehangach y gyllideb gan fod pwysau eraill ar y gyllideb y byddsi angen eu hystyried.
- Soniodd aelod nad yw'r adeg o'r flwyddyn yn neilltuol o dda ar gyfer sicrhau ymatebion gan y cyhoedd i ymgynghoriadau, gan y byddai llawer o bobl ar wyliau. Cadarnhawyd fod yr etholiad cyffredinol wedi gohirio dyddiad dechrau'r ymgyhghoriad, fodd bynnag anfonwyd yr holl e-byst at ddefnyddwyr presennol cludiant, ysgolion, rhanddeiliaid a gweithredwyr i'w hysbysu am yr ymgynghoriad. Cadarnhaodd swyddogion y cynhelir sesiynau mewn hybiau a bod dogfennau ar gael ar-lein yn esbonio diben yr ymgynghoriad yn ogystal ag arolwg sy'n gwahodd pobl i roi eu hadborth ar y cynigion.
- Rhannodd aelod bryderon am gynyddu'r gwasanaeth mewnol a'r goblygiadau staffio. Cadarnhaodd y swyddog y caiff cost darpariaeth mewnol ei gymharu gyda thendrau allanol ac mai dim ond os mai dyna'r opsiwn ariannol gorau y bydd y gwasanaeth mewnol yn ymgymryd â'r gwasanaeth.
- Gofynnodd aelod sut y byddai'r cyngor yn monitro effaith amgylcheddol cynyddu cyllidebau cludiant personol a defnydd ceir ac ymatebodd swyddogion fod gan y cyngor gynllun ar waith i ostwng carbon a'i fod wedi gwneud datganiad ar argyfwng hinsawdd, ac y bydd yn asesu ôl-troed carbon y gwahanol opsiynau cyllid ac yn gweithio gydag ysgolion a rhieni i hyrwyddo dewisiadau teithio cynaliadwy gan ystyried yr effaith amgylcheddol fel rhan o'r broses benderfynu, i liniaru unrhyw effeithiau niweidiol.
- Gofynnodd aelod sut y byddai'r cyngor yn cefnogi rhieni mewn gwaith a all fod yn wynebu anawsterau oherwydd y newidiadau a pha fesurau lliniaru y byddid yn eu cynnig. Atebodd y Cyng Groucutt fod cymorth dewisol eisoes ar gael i helpu teuluoedd ac y byddid yn rhannu'r manylion hynny.
- Gofynnodd aelodau sut y caiff y llwybrau cerdded sydd ar gael eu hasesu ar gyfer diogelwch ac addasrwydd a chlywsant fod proses asesu Diogelwch Ffyrdd PF a gynhelir fel arfer gan swyddogion Priffyrdd. Lle caiff asesiad ei herio, bydd swyddogion yn cerdded y llwybr gyda rhieni ac aelodau.

- Holodd aelod pam nad oedd geiriad y polisi drafft wedi ei gynnwys yn y ddogfen ymgynghori a dywedwyd fod hynny oherwydd na fu newid ynddo, heblaw am y tri opsiwn a gaiff eu hystyried a phe bai unrhyw un ohonynt yn cael eu mabwysiadu, byddai'r meini prawf ar gymhwyster pellter yn cael eu diwygio yn unol â hynny. Gofynnodd yr aelod am eglurdeb y byddai geiriad y polisi yn aros yr un fath, heblaw am y tri opsiwn. Cadarnhaodd swyddogion y byddai geiriad y polisi yn aros yr un fath heblaw am y tri opsiwn, ac y caiff y diwygiadau a gynigir eu cynnwys yn adroddiad y Cabinet.
- Holodd y pwyllgor sut y byddai'r cynigion yn effeitho ar gludiant i ysgolion ffydd. Cadarnhaodd y swyddogion na fyddai'r cynigion yn newid y meini prawf ar gyfer cludiant i ysgolion ffydd ond y byddai unrhyw newidiadau i'r meini prawf ar gymhwyster pellter yn weithredol i bob dysgwr, yn cynnwys y rhai mewn ysgolion ffydd. Dywedwyd fod y ddogfen ymgynghori yn cynnwys cwestiwn am effaith y cynigion ar grefydd a chredo, ac y gall rhieni hefyd roi sylwadau neu awgrymiadau ar y mater hwn.
- Holodd aelod os y byddai cludiant a ddarparwyd gan nad oedd llwybr cerdded ar gael yn dod i ben ar ddiwedd y flwyddyn academaidd a'r ateb a roddwyd oedd na fyddai, os na chafodd gwaith ei gwblhau i wneud y llwybr yn ddiogel, tebyg i fan croesi neu newidiadau i'r terfyn cyflymder.
- Holodd aelod os y byddai cludiant ysgol neilltuol yn dal i fod ar gael o Goetre i Ysgol y Brenin Harri ar gyfer y flwyddyn academaidd newydd a chlywodd mai'r bwriad oedd ailddechrau'r gwasanaeth bws cyhoeddus ar gyfer cludiant rhwng y cartref a'r ysgol o'r Goetre ar gyfer y flwyddyn academaidd nesaf, gan y cafodd llwybr y gwaasanaeth bws ei newid, fel nad oes angen i ddysgwyr groesi'r A4042.
- Dywedodd aelod ei bod yn bwysig fod y cyngor yn ceisio gostwng ei ôl-troed carbon drwy ddefnyddio ei gludiant ei hun yn hytrach na chyflenwad wedi ei is-gontractio.
- Mynegodd aelodau amheuon os y byddai plant mewn ardaloedd gwledig yn cerdded 2 filltir mewn tywydd garw a gofynnodd aelod am eglurdeb ar y broses lle na fu ymgeiswyr yn llwyddiannus yn eu dewis cyntaf o ysgol, ac wedi cael cludiant i ysgol arall. Gofynnodd os y byddent yn parhau i dderbyn cludiant am ddim yn y flwyddyn ddilynol, y rheolau am frodyr a chwiorydd, teulu estynedig a theuluoedd wedi gwahanu. Cadarnhaodd swyddogion, lle cafodd dysgwr gludiant am ddim gan eu bod yn mynychu eu hysgol agosaf a ddyrannwyd gan yr adran Plant a Phobl Ifanc, yna y byddent yn parhau i dderbyn cludiant am ddim, os nad oedd newidiadau yn eu hamgylchiadau personol, tebyg i symud tŷ a byddent yn cael eu hailasesu. Ni fyddai gan frodyr a chwiorydd hawl i gludiant am ddim lle mae rhiant wedi gweithredu dewis rhiant.
- Holodd aelod beth fyddai'n cael ei ystyried pe byddai'r ymateb i'r ymgynghoriad yn negyddol iawn a dywedodd y credai oherwydd nad yw cwestiwn 1 yn gofyn os yr effeithir ar y person sy'n ateb, y gallai hynny sgiwio'r ateb Cadarnhawyd y byddai'r ymateb i'r arolwg yn ffurfio rhan o adroddiad gan y Cabinet i alluogi Aelodau i benderfynu p'un ai symud ymlaen ai peidio gyda'r cyfan neu unrhyw un o'r opsiynau.
- Holodd aelod os y byddir yn rhoi adroddiad yn ôl i'r Pwyllgor Craffu Pobl ar ganfyddiadau'r ymgynghoriad cyn penderfyniad y Cabinet a chadarnhawyd fod yr amserlenni statudol ar gyfer gweithredu yn golygu nad oedd ar yr amserlen i ddychwelyd i'r pwyllgor craffu cyn penderfyniad y Cabinet a bod y cyfarfod hwn yn cyfrif fel craffu cyn-penderfyniad yn ystod y cyfnod ymgynghori.
- Gofynnodd aelodau am gadw ddolen i'r ymgynghoriad ar dudalen flaen gwefan y Cyngor tan ddiwedd y cyfnod ymgynghori. **Gweithredu: Deb Hill-Howells i ofyn am hyn drwy'r Tîm Cyfathrebu.**

Crynodeb y Cadeirydd:

Gofynnodd y cadeirydd am farn y pwyllgor os y gellid cefnogi'r polisi ai peidio a ni fynegwyd unrhyw sylwadau croes i hynny, fodd bynnag mynegodd aelod bryder am sut y byddai'r data yn deillio o'r ymgynghoriad yn cael ei ddehongli.

5. **Blaenraglen Waith a Rhestr Weithredu'r Pwyllgor Craffu Pobl**

Nodwyd.

6. **Cynllunydd Gwaith y Cyngor a'r Cabinet**

Nodwyd.

7. **Cyfarfod nesaf: 24ain Medi 2024 am 10.00am**

Nodwyd.

The meeting ended at **12.46 pm**